REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Zadeva: 0700-76/2019/
Datum: 20. 1. 2020

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) na podlagi 21. člena v povezavi s 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD) in na podlagi prvega odstavka 207. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, v nadaljevanju: ZUP) na predlog konkretnega predlagatelja v zadevi ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD zoper domnevnega kršitelja, izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Predlog za obravnavo diskriminacije z dne 30. 11. 2019, ki ga je vložila registrirana verska skupnost, **se zavrne**.

2. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV

Zagovornik je dne 3. 12. 2019 od registrirane verske skupnosti (v nadaljevanju: predlagatelj) prejel Predlog za obravnavo diskriminacije (v nadaljevanju: predlog) zaradi vere ali prepričanja. V predlogu je kot domnevni kršitelj navedena ena od slovenskih osnovnih šol (v nadaljevanju: OŠ). Predlagatelj pojasni, da je dne 2. 9. 2017 pisal ravnateljici OŠ za blagozvon njihove podružnične šole. Nekaj dni prej je le-ta dovolila blagoslov podružnične šole drugi verski skupnosti. Dne 12. 9. 2017 je predlagatelj OŠ pisal ponovno, pa do 30. 11. 2019 ni dobili odgovora, zato je podal prijavo za diskriminacijo na verski osnovi. Predlagatelj je predlogu priložil e-sporočila naslovljena na OŠ in tudi na e-naslov drugega naslovnika. V predlogu kot oblike diskriminacije, za katere meni, da so se mu pripetile, navaja neposredno in posredno diskriminacijo.

*

Zagovornik je preučil predlog za obravnavo ter priloge in predlagatelju posredoval dosedanje ugotovitve v seznanitev in izjasnitev (dokument št. 0700-76/2019/2 z dne 17. 12. 2019) ter mu postavil rok, v katerem se lahko predlagatelj pisno izreče o ugotovitvah in drugih relevantnih dejstvih in okoliščinah. Predlagatelja je hkrati seznanil z veljavno ureditvijo diskriminacije ter pravilom obrnjenega dokaznega bremena, ki velja v postopkih obravnave diskriminacije (40. člen ZvarD). Zagovornik je svoje ugotovitve obrazložil in na podlagi tega predlagatelja seznanil, da iz predloga za obravnavo diskriminacije in gradiva, s katerim Zagovornik razpolaga v tej fazi postopka, po njegovi oceni ne izhaja sum diskriminacije s strani OŠ oz. ga obvestil, da ni izkazal dejstev, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved bodisi neposredne bodisi posredne diskriminacije v smislu 40. člena ZVarD.

Dokument št. 0700-76/2019/2 z dne 17. 12. 2019 je bil predlagatelju osebno vročen dne 24. 12. 2019, kot izhaja iz vročilnice. Predlagatelj se v postavljenem roku 8 dni od vročitve tega dopisa o ugotovitvah Zagovornika ni odzval oz. pisno izrekel.

*

V 4. členu ZVarD je *diskriminacija* opredeljena kot vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina odločilen razlog za slabšo obravnavo.

Posredna diskriminacija obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, razen če ta določba, merilo ali praksa objektivno temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in nujno potrebna (drugi odstavek 6. člena ZVarD).

Med osebne okoliščine, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka.

Diskriminacija se lahko dogaja na različnih področjih družbenega življenja, na katerih morajo sicer po 2. členu ZVarD državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb. Ta področja so povezana zlasti: s pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem; z dostopom do vseh oblik in do vseh ravni karierne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso; z zaposlitvenimi pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami; s članstvom in vključevanjem v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije; s socialno zaščito, vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom; s socialnimi ugodnostmi; z vzgojo in izobraževanjem ter z dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi. Pri tem je treba poudariti, da se enako obravnavanje nanaša samo na področja družbenega oziroma javnega življenja, torej na področja, na katerih posamezniki in posameznice (ali v določenih primerih tudi pravne osebe) uveljavljajo svoje pravice oziroma izvajajo dolžnosti, ter nastopajo v pravnem prometu, ne velja pa za zasebna razmerja (npr. družinska, prijateljska razmerja).

V postopkih obravnave diskriminacije velja obrnjeno dokazno breme (40. člen ZVarD). Kadar diskriminirana oseba v postopku pri Zagovorniku, pristojni inšpekciji ali drugem postopku, v katerem zahteva obravnavo diskriminacije, izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, mora kršitelj dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi, oziroma da je neenako obravnavanje dopustno v skladu s tem zakonom.

*

Zagovornik ugotavlja, da je predlagatelj vložil predlog za obravnavo diskriminacije po 5. poglavju ZVarD. Gre za upravni postopek, ki je deloma urejen v ZVarD, za vprašanja postopka, ki niso urejena z ZVarD, pa se uporabljajo določbe ZUP. Ena od posebnosti postopka obravnave diskriminacije je tudi pravilo obrnjenega dokaznega bremena (40. člen ZvarD), na katerega je bil predlagatelj izrecno opozorjen (kot izhaja iz zgornjih navedb) in skladno s katerim mora diskriminirana oseba (predlagatelj) izkazati dejstva, ki opravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, šele tedaj se breme dokazovanja, da ni kršil te prepovedi, prevali na kršitelja.

Z dokumentom št. 0700-76/2019/2 z dne 17. 12. 2019 je bil predlagatelj izrecno seznanjen z ugotovitvami Zagovornika, o katerih se predlagatelj ni izrekel in ostajajo nespremenjene.

Zagovornik ugotavlja, da predlagatelj v predlogu uporablja termin blagozvonitev, za katerega ni mogoče najti splošno prevzete ali strokovno priznane definicije. Zagovornik se je za razjasnitev termina obrnil na Slovenski pravopis, Slovar slovenskega knjižnega jezika ter javno dostopni iskalnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri ZRC SAZU. V nobenem od v zbirko vključenih 39 slovarjev, atlasu, 2 svetovalnicah, ki skupaj tvorijo 687234 geselskih sestavkov, ni bilo mogoče najti veljavne ali sprejete definicije termina. Zagovornik je za razjasnitev vpogledal tudi v Statut registrirane verska skupnosti, kjer termin prav tako ni pojasnjen. S preučitvijo drugih javno dostopnih informacij, konkretno medijskih zapisov, Zagovornik sklepa, da se beseda oziroma termin nanaša na verski obred predlagatelja, vendar tega z gotovostjo ne more trditi. Tako pravzaprav niti ni jasno, kaj predlagatelj skuša doseči, prav tako pa iz samega predloga ni jasno razvidno, kdo je/so pravzaprav domnevne žrtve diskriminacije, v čem je njihovo prikrajšanje ter kako je to povezano z osebno okoliščino vere in prepričanja (vzročna zveza).

Kot je mogoče sklepati iz predloga, naj bi bilo zaradi neodzivnosti OŠ poseženo v dobrobit (bodočih) vernikov registrirane verske skupnosti, pri čemer iz samega predloga ne izhaja, kako naj bi to, da predlagatelj od OŠ ni prejel odgovorov na e-sporočila z dne 2. 9. 2017 in 12. 9. 2017 oz. da mu blagozvonitve (še) niso omogočili, oviralo, zmanjšalo ali izničevalo enakopravno priznavanje, uživanje ali uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti oziroma v katere pravice oz. pravne interese/ugodnosti (bodočih) vernikov registrirane verske skupnosti naj bi se posegalo. Iz predloga ni razvidno, ali predlagatelj kot žrtev diskriminacije smatra tudi pravno osebo registrirano versko skupnost , ki kot pravna oseba sicer lahko uživa varstvo pred diskriminacijo, če se okoliščine, ki bi lahko bile podlaga za diskriminacijo, po vsebini lahko nanašajo na člane, ustanovitelje ali osebe, ki pravno osebo vodijo ali upravljajo. Tudi v tem primeru Zagovornik ugotavlja, da iz predloga ni razvidno prikrajšanje oz. poseg v kakršno koli pravico oz. pravni interes/ugodnost pravne osebe ter povezava z osebno okoliščino vere in prepričanja (vzročna zveza). Človekova pravica, temeljna svoboščina, druga pravica, pravno varovan interes verske skupnosti, da se ji dopusti izvajanje verskega obreda javnih objektov, namreč v zakonu ali drugem predpisu (npr. v Zakonu o verski svobodi) ni določena, zato je z neodobritvijo ni mogoče kršiti. Zakon o verski svobodi v 4. členu določa enakopravnost verskih skupnosti v pravicah in obveznostih, kar znova zahteva, da je določeno ravnanje opredeljeno kot pravica, isti člen pa državi tudi zapoveduje laičnost oziroma nevtralnost do verskih prepričanj. Neodzivnost na e-sporočila s prošnjo za blagozvonitev tudi ne posega v versko svobodo iz 9. člena Zakona o verski svobodi.

Predlagatelj s svojimi navedbami in dokazili tako ni izkazal dejstev, ki bi opravičevala domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije in na podlagi katere bi moral zatrjevani kršitelj dokazovati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi, kot to določa 40. člen ZVarD. To pomeni, da ni izpolnil trditvenega bremena, kar je predpogoj za to, da se dokazno breme prenese na nasprotno stran. Zato je Zagovornik odločil, kakor izhaja iz 1. točke izreka te odločbe: predlog registrirane verske skupnosti je zaradi neizkazanosti trditvenega bremena s strani predlagatelja zavrnil.

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku za stranke brezplačen, posebni stroški pa v tem postopku niso nastali. Zato je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

Pouk o pravnem sredstvu:
Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor stranka lahko sproži s tožbo, ki jo v 30 dneh od vročitve odločbe vloži na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana. Tožbo vloži neposredno pisno ali jo pošlje po pošti. Skupaj z morebitnimi prilogami jo vloži v najmanj treh izvodih. K njej mora priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

Postopek vodila:
Sergeja Oštir
Samostojna svetovalka Zagovornika

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- (osebno – ZUP),
- zbirka dok. gradiva.